



## Suomen verotuottomenetysten arvioinnista

### 1 Aggressiivisen verosuunnittelun vaikutusten arvioinnista

Aggressiivisen verosuunnittelun vaikutuksista Suomelle ei ole tutkimuksia, joiden perusteella ilmiön tämänhetkistä laajuutta voisi varmuudella arvioida.

OECD arvioi BEPS-työssään, että maailmanlaajuisesti tulojen väärin allokoinnin seurauksena verotuottomenetyks on 100-240 miljardia dollaria. Tämä vastaa 4-10% maailmanlaajuisesta yhteisöverokertymästä. Tämä arvio on tehty siis ennen BEPS-työn myötä tulleita uudistuksia.

Suomen osalta on huomattava, että täällä yhteisöverokanta on kansainvälisesti ottaen matala. Tärkeiden kauppakumppaneidemme yritysverokannat ovat pääsääntöisesti korkeammat. Suomen kilpailukykyisen verokannan vuoksi konserneilla ei ole syytä ohjata tuloja pois Suomesta.

Yllämainittuun OECD:n arvioon vaikuttaa korottavasti esimerkiksi Yhdysvaltojen tilanne. Siellä on tähän asti tietoisesti päätetty olla ottamatta käyttöön veroparatiisien käyttöä estäviä sääntöjä. Onkin selvää, että valtaosa OECD:n arvioimasta verovajeesta kohdistuu juuri Yhdysvaltioihin ja muihin korkean verorasituksen maihin. Näin ollen Suomen osuus arvioidusta verovajeesta on todennäköisesti huomattavasti OECD:n globaalia arviota pienempi.

Kansainvälisen verotuksen uudistustoimien ja kansallisten lainsäädäntömuutosten myötä veroverokertymän menetys on Suomen ulkopuolellakin laskenut voimakkaasti aikaisemmista arvioista. Esimerkiksi EU:n komission totesi kesäkuussa 2017 järjestämässään Tax Fairness konferenssissa, että menetetty yhteisöverotuotto olisi EU:ssa 50-70 miljardia euroa aiemmin esillä olleen jopa 1 000 miljardin sijaan.

### 2 Finnwatchin raportin laskentatavasta

Julkisuudessa on Suomen verovajeen arvion osalta usein viitattu Finnwatchin esittämään arvioon 430 miljoonan euron – 1,4 miljardin euron haarukkaan. Arvio perustuu Finnwatchin julkaisemaan raporttiin "Jäävuorta mittaamassa. Arvioita monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa" (6/2016).



Finnwatch raportti sisältää useita sellaisia yleistyksiä ja epätasällisyyksiä, jotka rapauttavat arvion luotettavuuden. Raportissa itsessäänkin tuodaan esille useassa kohtaa arvioiden epävarmuus. Kun useampia epävarmoja muuttujia summataan yhteen, saadaan entistä epävarmempi arvio.

Seuraavassa on käyty läpi raportin laskentatavan puutteet:

*Raportin aineisto ei huomioi tehtyjä uudistuksia*

Finnwatchin raportti perustuu aineistoon ajalta ennen viime vuosien verouudistuksia, jotka tähtäävät ilmiön suitsimiseen. Sääntöuudistukset koskevat laajasti yritysverotuksen osa-alueita. Osa uudistuksista on voimassa ja osaa ollaan saattamassa voimaan.

*Korkokustannusten osalta tehdään rajuja yleistyksiä; tavanomainen yritysrahoitus luokitellaan aggressiiviseksi verosuunnitteluksi*

Raportin veromenetysten alarajan määrittämisessä on käytetty käsityksemme mukaan väärä oletuksia. Oletuksena on ollut, että Suomen nykyisen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle jää korkomenoja, jotka ovat nykysääntöjen mukaan vähennyskelpoisia, mutta silti raportin mukaan kokonaisuudessaan seurausta aggressiivisesta verosuunnittelusta. Tämän jälkeen oletetaan, että kaikesta aggressiivisesta verosuunnittelusta 30% johtuu rahoitusjärjestelyistä ja loput 70% joistain muista aggressiivisista toimista.

Rahoitusjärjestelyjen osalta on kuitenkin huomattava, että Suomen nykyiset korkovähennysrajoitukset ovat kaavamaisia ja ne perustuvat pääosin vain yhtiön tuloksen ja koron määrän vertailuun. Ne eivät huomioi verovelvollisen yksilöllisiä olosuhteita, ja korkokulu onkin vähennyskeltvotonta, vaikka korkotulo olisi saajalleen veronalaista tuloa. Näin ollen nykyjärjestelmässä aivan tavanomainen investointirahoitus voi jäädä korkovähennysrajoitusten piiriin ja korko siten yritykselle vähennyskeltvottomaksi. Siksi on itsestään selvää, että korkovähennysrajoituksemme ei kohdistu vain aggressiivisiin verosuunnittelijoihin. Finnwatch raportissa toisin sanoen niputetaan täysin tavanomainen yritysrahoitus aggressiiviseksi verosuunnitteluksi. Näin saatua lopputulosta käytetään määrittäessä raportin aggressiivisen verosuunnittelun vaikutusten alarajaa.

On myös väärin olettaa, että 70% oletus ”muihin kuin rahoitusjärjestelyihin” perustuvasta aggressiivisesta verosuunnittelusta pätee Suomeen. Raportin mukainen oletus perustuu osin lähes 10 vuotta vanhaan aineistoon Suomen ulkopuolelta.



*Ylärajan laskennassa tehty yleistyksiä yksittäiseen kaivosyhtiöön perustuen*

Finnwatchin tapa laskea 1,4 miljardin euron yläraja menetetyistä veroista perustuu pitkälti yhdistyksen aiemmin julkaisemasta raportista "Kaivosverotuksen kehitysmää. Selvitys metallimalmeja louhivien kaivosyhtiöiden veronmaksusta ja verosuunnittelusta Suomessa." tehtyihin koko yrityskehitystä koskeviin yleistyksiin.

Menetelmässä on ensinnäkin se virhe, että kaivostoimintaa koskevat löydökset ovat osaltaan tarkoitushakuisia. Finnwatchin mukaan Suomelle aiheutuu veromenetyksiä aggressiivisen verosuunnittelun seurauksena, koska kaivosinvestointien seurauksena korkokuluja vähennetään Suomessa. Tällöin Finnwatch ei huomioi, että on täysin luonnollista ja tavanomaista, että investoinnit tuovat mukanaan korkokulun. Suomen verokertymän kannalta on merkityksellistä, tuleeko laina konserniyhtiöltä, sillä on luonnollista, että investointimaassa syntyy korkokulua. Suomeen olisi syntynyt korkokulua myös silloin, jos kaivosinvestointiin olisi tehnyt täysin suomalainen taho, sillä suomalainenkin toimija olisi rahoittanut investointia velalla. On siis väärin väittää, että Suomen verokertymä pienenesi aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi, sillä investointien vuoksi verokertymä joka tapauksessa tilapäisesti pienenesi.

On huomattava, että raportti keskittyy aikaan, jolloin Suomessa ei ole ollut voimassa nykyistä korkovähennysrajoitusta. Korot olivat Suomessa laajasti vähennyskelpoisia ennen korkovähennysrajoitussääntöjä, jotka tulivat voimaan vuoden 2014 alusta.

Finnwatch on laskenut, että edellä kuvatulla kaivosyhtiöiden korkokuluilla aiheutettiin tarkastelukautena 26,4 miljoonan euron veromenetykset, mikä oli 29% prosenttia kaivosyhtiöiden maksamista 92 milj. euron yhteisöveroista. Tästä on raportissa vedetty suora johtopäätös koko yrityskehitystä. Yhteisöverot olivat n. 4,5 mrd. euroa vuonna 2014, ja niistä 59% eli 2,7 mrd. euroa koostui Finnwatchin mukaan kansainvälisiin konserneihin kuuluvista yhtiöistä. Näin lasketusta 2,7 mrd. verokertymästä otettiin kaivosyhtiöihin viitaten 29% ja näin saatiin Finnwatchin raportoinnin mukaan korkovähennysten perusteella veromenetykseksi noin 770 milj. euroa.

Valtiovarainministeriö on laskenut, että vuonna 2014 kaikkien Suomen yritysten korkokulut olivat noin 6,3 miljardia euroa. Yhtiöille, joille muodostui nettokorkomenoja, muodostui niitä yhteensä 4,1 mrd. euroa. Toisin sanoen koko yrityskehityksessä oli yhtiöitä, joiden korkomenot olivat suuremmat kuin korkotulot, ja näiden yhtiöiden nettokorkomenot olivat 4,1 mrd. Näistä nettokorkomenoista vähennyskelpoisuuden kautta saatu verohyöty 20% verokannalla oli n. 820 milj. euroa.



Osoitus laskelman epärealistisuudesta on se, että laskelma pitäisi paik-  
kansa vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyisivät:

- n. 94% kaikista suomalaisyhtiöiden nettokorkokuluista olisi syntynyt jonkinlaisen keinotekoisen järjestelyn seurauksena
- ne olisi maksettu ulkomaiselle taholle, jolle korkotulo ei ole veronalaista
- nykyisen korkojen vähennysrajoitukset eivät koskisi näitä korkoja
- nykyiset BEPS-suositusten mukaiset siirtohintasäännöt eivät vaikuttaisi korkojen vähennyskelpoisuuteen.

Finnwatchin raportin ylärajaan on lisäksi laskettu 640 miljoonaa euroa veromenetyksiä siitä, että Suomesta maksetuista osingoista ei perittäisi oikeaa määrää lähdeveroa. Tämä perustuu yksittäiseen kaivoskonsernista tehtyyn yleistykseen, jossa kanadalainen yhtiö omisti suomalaisen kaivosyhtiön ruotsalaisen holding-yhtiön kautta. Tästä yhtiöstä laskettu suhteellinen veromenetys on laajennettu koskemaan kaikkia kansainvälisiin konserneihin kuuluvia suomalaisyhtiöitä.

On epärealistista yleistää yhden kaivosyhtiön tilanne koko Suomen yritysverokenttään. Finnwatchin mukaan kaivosyhtiön tilanteessa oli vältetty 5% lähdevero Suomesta maksetuista osingoista. Jos 5% lähdeverosäästöillä syntyisi 640 miljoonan euron vuotuinen veromenetys, Suomesta pitäisi maksaa 12,8 miljardia euroa osinkoja virheellisellä lähdeverolla. Sitä voi verrata esimerkiksi kaikkien suomalaisten pörssiyritysten ulkomaille maksamiin osinkoihin. Keskuskauppakamari osinkoselvityksen mukaan pörssiyritykset maksoivat vuonna 2016 n. 8 miljardia euroa osinkoja, ja noin puolet suomalaisten pörssiyritysten omistuksesta on ulkomailta. Voi arvioida, että pörssiyritykset jakoivat viime vuonna osinkoja ulkomaille n. 4 miljardia euroa.

#### *Yritysten kirjanpidollisia veroasteita ei ole huomioitu*

Finnwatchin raporteissa ei jostain syystä ole käytetty lähteenä yksittäisten yritysten tai yritysryhmien kirjanpidollisia veroasteita eli efektiivisiä veroasteita. Esimerkiksi kaivosyhtiöraportissa veronkierrosta syytettyjen yritysten efektiivisiä veroasteita ei ole lainkaan kuvattu.

Efektiivinen veroaste kertoo, kuinka suuri yhtiön kirjanpidollinen verokulu on suhteessa yrityksen tulokseen ennen veroja. Kirjanpitosäännökset, kuten eurooppalaisten pörssiyritysten soveltama IFRS ja yhdysvaltalaisien yhtiöiden soveltama US GAAP, pyrkivät varmistamaan, että sijoittaja saa syvällisen kuvan yhtiön verokulun muodostumisesta. Toki verokulun analysointi voi olla vaativa työ erityisesti yhdysvaltalaisien yhtiöiden kohdalla, mutta se voi antaa hyvän lähtökohtaisen kuvan yhtiön verotilanteesta.



Finnwatch on jättänyt kertomatta, että veronkierrosta kritisoitujen kaivosyhtiöiden efektiiviset veroasteet olivat useamman vuoden tarkastelujaksolla korkeat, eli n. 30% tai tarkasteluperiodista riippuen vieläkin korkeammat. Yhtiöiden efektiivisten veroasteiden perusteella vaikuttaisi siltä, että ne ovat olleet kansainvälisille konserneille tyypillisessä tilanteessa: niiden verorasitus on ollut korkeampi kuin yksittäisessä maassa toimivien yritysten. Siten ei ole oikein väittää, että ne olisivat välttäneet verot kokonaan tai saavuttaneet matalan verotuksen tason, mitä esimerkiksi OECD pitää aggressiivisen verosuunnittelun osana.

### *Julkisuudessa esillä olleet tapaukset*

Finnwatch listaa raportissaan julkisuudessa käsiteltyjä tapauksia, joissa yhtiöitä on kritisoitu aggressiivisesta verosuunnittelusta. Listatut tapaukset voi jakaa kolmeen ryhmään.

#### 1. Rahoitukseen liittyneet tapaukset.

Korkojen vähennyskelpoisuuteen on kuitenkin puututtu raportin tarkastelukauden jälkeen Suomessa ja muissa maissa, ja lisää kiristyksiä tulee voimaan viimeistään vuoden 2019 alussa. Lisäksi on kyseenalaista väittää Suomen häviävän verotuloja verosuunnittelun vuoksi, sillä on luonnollista, että investoinnit Suomeen tuovat mukaan investointeihin liittyvän korkokulun.

#### 2. Tapaukset, joissa ulkomaiset yhtiöt myyvät tuotteitaan täällä, mutta joiden verokulu täällä on pieni (H&M, McDonalds).

Näiden yhtiöiden verotukseen vaikuttaa se, että niiden merkittävä arvonluonti (esimerkiksi tuotekehitys, brändin sekä toimintakonseptien luonti ja kehitys) ei tapahdu täällä. Siksi niiden ei nyky-sääntöjen perusteella kuulu maksaa veroja Suomessa. Suomi ei siis häviä verotuloja verosuunnittelun vuoksi.

#### 3. Tapaukset, joissa veroviranomaiset ja yhtiöt riitelevät siirtohinnoittelun oikeellisuudesta (Stockmann, Nokia Renkaat).

Veroriidat siirtohinnoittelun oikeellisuudesta ovat kansainvälisen konsernin arkipäivää, eikä riidan olemassaolo itsessään kerro aggressiivisesta verosuunnittelusta. Lisäksi esitettyjä tapauksia ei käsityksemme mukaan ole edes lainvoimaisilla tuomioilla vielä ratkaistu.

### *Lopuksi*

Edellä kuvatuista syistä Finnwatchin raportin perusteella ei voi arvioida kansainvälisen verotuksen nykytilaa ja Suomen verotuottomenetyksiä. Itse asiassa raportin käyttäminen julkisuudessa on johtanut väärään



kuvaan kansainvälisten yritysten toiminnasta. Seurauksena on, että aivan tavallisiin yrityksiin kohdistuu monimutkaista sääntelyä ja sen mukanaan tuomaan epävarmuutta. Hallinto-, vero-, ja investointikustannukset nousevat koko yrityskentässä, mikä johtaa negatiivisiin vaikutuksiin myös julkistaloudessa.